 <p style="text-align: center;">UNIVERSITETET I TROMSØ</p>	Dokumentnummer: - Del 7	
	Dokumentnavn: Prosedyre for skikkethetsvurderinger	
Godkjent av:	Godkjent dato: 12.8.2010	Side

Del 7: Prosedyre for skikkethetsvurderinger

1. Formål

Det helsevitenskapelige fakultet skal fokusere på å utdanne og danne studenter til å utføre sin profesjon på en etisk og faglig forsvarlig måte. Prosedyrene skal klargjøre hva skikkethetsvurdering innebærer og ansvarsfordelingen mellom utdanningene, instituttet og fakultetet.

2. Omfang

Prosedyren gjelder for utdanninger som omfattes av Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning.¹ Ved Helsefak er følgende utdanninger omfattet: bioingeniør, ergoterapeut, farmasøyt, fysioterapeut, jordmor, lege, psykolog, sykepleier, tannlege og tannpleier, jf forskriften § 1.

3. Definisjoner

Skikkethetsvurdering er en helhetsvurdering av studentens faglige og personlige forutsetninger for å kunne arbeide som helse- eller sosialpersonell. En student som utgjør en mulig fare for barnehagebarns og elevers eller pasienters, klienters og brukeres liv, fysiske og psykiske helse, rettigheter og sikkerhet, er ikke skikket for yrket, jf forskriften § 2.

4. Kontaktpersoner

Fakultetets kontaktperson er:

Maj Liss Lindgård

Maj.liss.lindgaard@uit.no

Institusjonsansvarlig ved Universitetet i Tromsø

Petter Nafstad

Petter.nafstad@uit.no

5. Beskrivelse

Rettsgrunnlag

Etter universitets- og høyskoleloven § 4-10 skal skikkethetsvurdering foregå gjennom hele studiet. Utstedelse av vitnemål forutsetter at studenten er skikkethetsvurdert. Forskrift om

---

¹ FOR 2006-06-30 nr. 859

 <p style="text-align: center;">UNIVERSITETET I TROMSØ</p>	Dokumentnummer: - Del 7	
	Dokumentnavn: Prosedyre for skikkethetsvurderinger	
Godkjent av:	Godkjent dato: 12.8.2010	Side

skikkethetsvurdering i høyere utdanning har utfyllende bestemmelser om skikkethetsvurderingen.

Ved studiestart skal institusjonen sørge for at alle studentene får informasjon om skikkethetsvurderingen og hva den innebærer, jf forskriften § 6.

Forskriften skiller mellom to typer skikkethetsvurdering; løpende og særskilt skikkethetsvurdering:

Løpende skikkethetsvurdering

Den løpende skikkethetsvurdering av alle studenter skal foregå gjennom hele studiet. Den skal skje i forbindelse med alle undervisnings- og læringssituasjoner der studenten har en atferd som ikke er i tråd med utdanningens krav om faglig forsvarlighet og som omfattes av vurderingskriteriene, jfr. under. Lærer/veileder har ansvar for å gi studenten direkte tilbakemelding på konkrete episoder. Medstudenter kan også levere inn bekymringsmeldinger om det er ting de har observert som kan omfattes av kriteriene. Slike skal følges opp av veiledningssamtale med ansvarlig faglærer/veileder. Det sterkeste virkemiddelet i en løpende skikkethetsvurdering er "ikke bestått" på praksis og/eller "stryk" på eksamen. Ikke bestått praksis skal alltid følges opp med en veiledningssamtale med studenten. Dersom samtalen ikke fører til endring i atferd, bør studenten søkes veiledet ut av studiet. Formelle veiledningssamtaler hvor studenten er innkalt til et møte, skal loggføres og arkiveres på studentmappa. Studenten selv skal ha kopi.

Særskilt skikkethetsvurdering

Særskilt skikkethetsvurdering benyttes i de tilfeller der andre formelle og uformelle virkemidler underveis i studiet ikke har avhjulpet situasjonen. Lærer/praksisveileder har plikt til å sende tvilmelding til institusjonsansvarlig dersom de er bekymret for situasjonen og den løpende skikkethetsvurderingen ikke har ført fram. Institusjonsansvarlig skal utrede saken og dersom saken vurderes som alvorlig nok til videre oppfølging, skal det gjennomføres vurderingssamtale(r) og evt. et utvidet veiledningsopplegg. Vurderingssamtalene skal loggføres, underskrives av deltakerne og arkiveres. Dersom utvidet veiledning ikke har hatt ønsket effekt, går saken til behandling i skikkethetsnemnda ved universitetet. Behandling i skikkethetsnemnda er regulert i forskriften §§ 6-11.

Nærmere om kriteriene ved skikkethetsvurdering

Forskriften § 4 lister opp ulike kriterier for skikkethetsvurderingen, og mint ett av kriteriene må være oppfylt for å kunne stadfeste manglende skikkethet. Listen er ikke uttømmende, og kriteriene må suppleres med skjønn.

 <p style="text-align: center;">UNIVERSITETET I TROMSØ</p>	Dokumentnummer: - Del 7	
	Dokumentnavn: Prosedyre for skikkethetsvurderinger	
Godkjent av:	Godkjent dato: 12.8.2010	Side

Forskriften § 4:

- a) studenten viser manglende vilje eller evne til omsorg, forståelse og respekt for pasienter, klienter eller brukere.
- b) studenten viser manglende vilje eller evne til å samarbeide og til å etablere tillitsforhold og kommunisere med pasienter, klienter, brukere, pårørende og samarbeidspartnere.
- c) Studenten viser truende eller krenkende atferd i studiesituasjonen.
- d) studenten misbruker rusmidler eller tilegner seg medikamenter på ulovlig vis.
- e) studenten har problemer av en slik art at han/hun fungerer svært dårlig i forhold til sine omgivelser.
- f) studenten viser for liten grad av selvinnsett i forbindelse med oppgaver i studiet og kommende yrkesrolle.
- g) studenten viser uaktsomhet og uansvarlighet som kan medføre risiko for skade av pasienter, klienter eller brukere.
- h) studenten viser manglende vilje eller evne til å endre uakseptabel atferd i samsvar med veiledning.

Vurdering av kriteriene

Nedenfor følger noen eksempler på respektløs eller inadekvat atferd.²

Adferd og fremtoning

- Studenten hilser ikke på pasienten, presenterer seg ikke eller forklarer ikke hva hun eller han skal gjøre
- Studenten kommer for sent under klinisk demonstrasjon og forstyrrer pasienten eller de andre studentene
- Studenten omtaler eller forholder seg direkte til pasienten på en nedlatende måte
- Studenten faller i søvn under intervju/klinisk demonstrasjon/ spiser mat med pasient til stede.
- Studenten ser ikke på pasienten under et pasientintervju
- Studenten lytter ikke til hva pasienten sier – og følger ikke opp de opplysninger som kommer fra pasienten
- Studenten responderer på en upassende måte – eller viser ingen adekvat respons -

² Kilde: Skikkethetsvurdering i helsefagutdanninger ved Det medisinske-odontologiske fakultet: rapport fra arbeidsgruppe, Universitetet i Bergen, september 2008 side 7 og følgende.

 <p style="text-align: center;">UNIVERSITETET I TROMSØ</p>	Dokumentnummer: - Del 7	
	Dokumentnavn: Prosedyre for skikkethetsvurderinger	
Godkjent av:	Godkjent dato: 12.8.2010	Side

eksempelvis på en opplysning om at en nær slektning begikk selvmord eller et dødsfall i familien

- Studenten viser liten interesse for det pasienten forteller
- Studenten snakker i mobiltelefon under klinisk demonstrasjon eller forelesning
- Studenten er uforsiktig i omgang med taushetsbelagte opplysninger

Andre forhold gjelder studentens fremtoningspreg, eksempelvis:

- Upassende påkledning (eksempelvis bare mager, lavtsittende bukser som drar oppmerksomheten bort fra personen det gjelder, hodeplagg som skjuler ansiktet og lignende)
- Piercing eller annen utsmykning som representerer smittefare
- Manglende hygiene i form av skitne klær, hender eller negler, sterk svettelukt og lignende
- Tyggegummi eller snus under pasientkontakt
- Ikke deltar i undervisningen

Når det gjelder klinisk undervisning må studentene dessuten forholde seg til regler for påkledning som gjelder ved den aktuelle seksjon/klinikk. Man må forvente at studenten virker velstelt og unnlater å tiltrekke seg oppmerksomhet på grunn av uvanlig eller støtende påkledning. Her må man ta hensyn til at dagens pasienter representerer ulike kulturer med forskjellige forventninger til helsearbeiderens påkledning og fremtoning.

Psykiske lidelser

Ved åpenbare, alvorlige psykiske lidelser er det viktig at både lærere og eventuelt medstudenter griper inn og sørger for at studenten får et adekvat behandlingsopplegg. I så fall kan vedkommende igjen bli skikket til å fortsette studiet.

Noen psykiske lidelser medfører imidlertid at personen ikke blir helt frisk eller at sykdommen representerer manglende psykisk stabilitet over tid. Ved slike lidelser – enten tilbakevendende eller ufullstendig helbredede tilstander – kan det bli aktuelt med en særskilt skikkethetsvurdering. Her må spesialister i psykiatri uttale seg om tilstanden. Pasientens sikkerhet har alltid forrang.

Språkproblemer

For å kunne ivareta pasientens sikkerhet og oppnå god kontakt med pasienten er det en forutsetning at studentene har gode muntlige og skriftlige kommunikasjonsferdigheter i norsk.

 <p style="text-align: center;">UNIVERSITETET I TROMSØ</p>	Dokumentnummer: - Del 7	
	Dokumentnavn: Prosedyre for skikkethetsvurderinger	
Godkjent av:	Godkjent dato: 12.8.2010	Side

Forholdet til diskriminerings- og tilgjengelighetsloven

Etter universitets- og høyskoleloven § 4-3, 5. ledd skal institusjonen, så langt det er mulig og rimelig, legge studiesituasjonen til rette for studenter med særskilte behov. Tilretteleggingen må ikke føre til en reduksjon av de faglige krav som stilles ved det enkelte studium. Det å ikke legge forholdene til rette ut fra personer med nedsatt funksjonsevne sin situasjon og behov, kan være diskriminering i strid med diskrimineringsforbudet, jf lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven)

§ 12. Plikt til individuell tilrettelegging 2. ledd

Skole- og utdanningsinstitusjon skal foreta rimelig individuell tilrettelegging av lærested og undervisning for å sikre at elever og studenter med nedsatt funksjonsevne får likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter.

Personer med både psykiske og fysiske funksjonshemninger vil derimot ikke alltid være egnet eller skikket i en studie- og praksissituasjon. Hensyn til pasienter må veies opp mot personer med nedsatt funksjonsevnes rettigheter til utdanning, men pasientens sikkerhet vil alltid vektlegges i større grad enn studentens rettigheter.

Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning nevner ingenting om fysiske forhold som kan gjøre en uskikket eller vanskeliggjøre funksjonen som helsepersonell. Departementet er av den oppfatning at universiteter og høyskoler, så langt det er mulig, skal legge forholdene til rette for studenter med særlige behov.

5. Individuelle veilednings- og vurderingssamtaler

Når lærer/veileder har observert atferd som omfattes av kriteriene, skal lærer/veileder gi studenten tilbakemelding umiddelbart etter at undervisningen/situasjonen er avsluttet. Det er viktig at tilbakemeldingen gis på en direkte og respektfull måte. Dersom lærer/veileder har mottatt bekymringsmelding fra medstudent(er) og/eller vurderer situasjonen til å være av mer alvorlig karakter, skal lærer/veileder innkalle til en veiledningssamtale med studenten. Veiledning skal knyttes til vurderingskriteriene. Vanligvis vil studentene lytte til lærers/veileders kommentarer og rette på forholdet. Læreres/veileders adferd og fremtoning er av stor betydning for studentenes modellering: på godt og vondt tar studentene etter læreres/veileders vaner og eventuelle uvaner, holdninger og adferd overfor pasienter. Kontaktpersonen ved fakultetet kan kontaktes for informasjon og bistand.

Ved gjentagne hendelser hos samme student – eller hvis studenten viser manglende forståelse for hvordan hans utsagn skader pasienten/ eller ikke endrer seg - bør det overveies å starte en særskilt skikkethetsvurdering. I henhold til ovenstående kan forskriftens punkt a) komme til

 <p style="text-align: center;">UNIVERSITETET I TROMSØ</p>	Dokumentnummer: - Del 7	
	Dokumentnavn: Prosedyre for skikkethetsvurderinger	
Godkjent av:	Godkjent dato: 12.8.2010	Side

anvendelse i dette tilfellet: studenten viser manglende vilje eller evne til omsorg, forståelse og respekt for pasienter. I tillegg kan enten punkt f): studenten viser for liten grad av selvinnsett i forbindelse med oppgaver i studiet og kommende yrkesrolle eller punkt h): studenten viser manglende vilje eller evne til å endre uakseptabel adferd i samsvar med veiledning komme til anvendelse i forbindelse med en eventuell særskilt skikkethetsvurdering.

6. Ansvar

Utdanningene/studieprogrammene har ansvar for:

- å foreta løpende skikkethetsvurdering av studenter på aktuelle utdanning, og i undervisningssituasjonene
- å vurdere om studentenes utøvelse er i tråd med utdanningens krav om faglighet, om sikkerhetsaspektet i forhold til pasient er overholdt og om studentens oppførsel kan innby til tillit.
- å gi direkte tilbakemelding til studentene under og etter alle undervisnings- og læringssituasjoner der studenten har en atferd som ikke er i tråd med overnevnte undervisning

Instituttene har ansvar for:

- å inneha overordnet ansvar for at løpende skikkethetsvurderinger blir gjennomført
- å gi informasjon om skikkethetsvurderingen til praksisstedene, og bidra til at praksisveiledere blir i stand til å foreta skikkethetsvurdering i praksis
- å informere studenter og ansatte om skikkethetsvurdering.

Fakultetene har ansvar for:

- å oppnevne en kontaktperson for skikkethetsvurdering.
- å informere studenter og ansatte om skikkethetsvurdering.

Fakultetets kontaktperson har ansvar for:

- å være rådgivende ovenfor studenter, lærere/veiledere og ansatte mht. hvordan saker bør håndteres og om de er av en slik karakter at institusjonsansvarlig bør koples inn.
- å være behjelpelig med å sette veiledere i kontakt med rett fagansvarlig slik at saken kan løses på en lavest mulig nivå
- å være behjelpelig med veiledningsmøter med studentene

Avdeling for utdanning har ansvar for:

- å gi informasjon om skikkethetsvurdering i utdanningsplanen til studenter på de aktuelle utdanningene
- å fungere som sekretariat for skikkethetsnemnda og klagenemnda i skikkethetssaker.

Institusjonsansvarlig har ansvar for:

- å motta og behandle tvilsmeldinger

 <p style="text-align: center;">UNIVERSITETET I TROMSØ</p>	Dokumentnummer: - Del 7	
	Dokumentnavn: Prosedyre for skikkethetsvurderinger	
Godkjent av:	Godkjent dato: 12.8.2010	Side

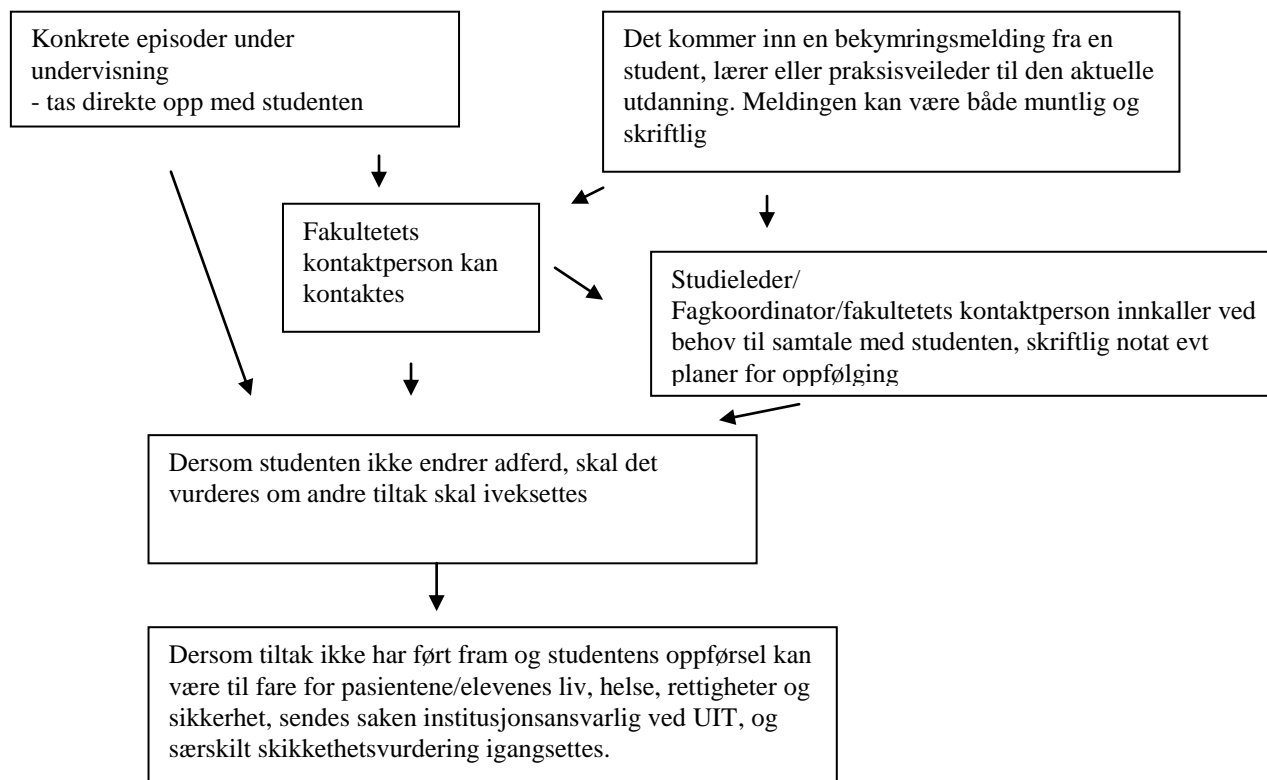
- å fremme eventuelle saker for universitetets skikkethetsnemnd
- å gi veiledning til ansatte, praksisfeltet og studenter i spørsmål angående tvilsmeldinger og skikkethetsvurderinger
- å informere studenter og ansatte om skikkethetsvurdering

7. Referanser

- [kvalitetssystem for utdanningsvirksomheten ved Universitetet i Tromsø Del 5 kapittel 16](#)
- [lov om universiteter og høyskoler](#)
- [lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker](#)
- [forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning](#)
- [regler om klagenemnda ved Universitetet i Tromsø III c](#)
- [lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne \(diskriminerings- og tilgjengelighetsloven\)](#)
- [Skikkethetsvurdering i helsefagutdanninger ved Det medisinsk-odontologiske fakultet: rapport fra arbeidsgruppe, Universitetet i Bergen, september 2008](#)
- [Helsepersonelloven](#)

 <p style="text-align: center;">UNIVERSITETET I TROMSØ</p>	Dokumentnummer: - Del 7	
	Dokumentnavn: Prosedyre for skikkethetsvurderinger	
Godkjent av:	Godkjent dato: 12.8.2010	Side

Løpende skikkethetsvurdering

 <p style="text-align: center;">UNIVERSITETET I TROMSØ</p>	Dokumentnummer: - Del 7	
	Dokumentnavn: Prosedyre for skikkethetsvurderinger	
Godkjent av:	Godkjent dato: 12.8.2010	Side

Særskilt skikkethetsvurdering

